

KÖZLEMÉNY BRANDT J. Tnr. SEBÉSZETI KLINIKÁJÁRÓL
KOLOZSVÁRT.

A dermatol hasznáról a seborvoslásban.

Höncz Kálmán dr., tanársegédttől.

Tagadhatatlan, hogy a Bouchardot (1856), és Mosetig által sebészi használatba hozott jodoformban a sebészek az antisepticus sebkezeléssel összekötve, oly szert kaptak, mely kívánalmukat méltányos módon kielégítette. Mindnyájan tudjuk, hogy mily fontos és becses gyógyszert birunk a jodoformban. Hatása nemcsak a sarjadás élénkítésében áll, hanem a mellett még a genyedést is hathatósan csökkenti, fertőtlenítőleg és vérzéscsillapítóan hat. E tulajdonságain kívül még fájdalomcsillapító és antituberculositikus hatást is fejt ki; Ez utóbbi hatásánál fogva Schnitzler, Zeissl, Moleschott és mások belsőleg is adagolták. A jodoform használhatósága mellett leginkább szól az a körülmény, hogy a modern sebkezelésben általánosságban részint por, részint emulsió, spray, kenőcs és bacillusok alakjában, kiterjedten és jó eredménnyel használják. Mint minden jó szernek, úgy a jodoformnak is megvannak a maga hátrányai: nagy mennyiségben alkalmazva általános mérgezést okoz és igen átható szaga van.

A jodoform mérgező hatása czélszerű és óvatos kezelés mellett kikerülhető, szagát azonban eddigelé nem sikerült egészen és tartósan leplezni sem mentha-olajjal, sem a cumarinnal, valamint carbolsavval, frissen pörkölt kávéval stb.-vel sem. Nem csoda tehát, ha a vegyészek és buvárok arra törekedtek, hogy egy oly szert állítsanak elé, mely a jodoform méltó helyettesítője lehessen, annak káros és kellemetlen hatásai nélkül. A gyógyszerek piacán majdnem minden évben jelent is meg egy-egy új szer, a melyet égis magasztaltak és a seborvoslásban panaceának tekintettek, de a mely rövid tündöklés

után csakhamar feledésbe ment. Ilyen szerként a sok közül csak a salolt jodolt, sozodolt, aristolt, lysolt és aseptolt emlitem, melyek manapság már ritkán, vagy egyáltalában nem használtatnak. Heincz és Liebrecht dr.-ok ez évben a boroszlói egyetem kórtani intézetében egy básius gallussavas bismuth-vegyületet állítottak elő, melyet ők dermatolnak neveztek. E szert úgy ők, mint Glaeser dr., a boroszlói nőgyógyászati klinika segédje, megvizsgálták és a jodoform méltó helyettesítőjének nyilvánították. Glaeser dr. e szerről gyűjtött tapasztalatait a Bonnban tartott IV. gynaekologiai congressusi előadásban fejté ki, állítva, hogy a dermatolnak nagy terjedelmű szövetelhalással járó sebek kezelésénél kitűnő és gyors hatását észlelte. Laparatómiai sebek, elsülyesztett myoma-csonkok, izzadmányok, eltokolt gümös peritoneális tályogok kezelésénél igen kedvező lefolyást észlelt, ennek alapján ez új szert a legkiválóbb seborvosló szerek egyikének jelzi. Heincz és Liebrecht dr.-ok kísérletei szerint a dermatol a gyógyulási folyamatot sebeknél, fekélyeknél stb. rendkívül kedvező módon befolyásolja, szerintök a dermatol a sebváladék mennyiségét feltűnő módon csökkenti, a sarjadzást és így a sebek gyógyulás-folyamatát hathatósan előmozdítja, az izgatási tüneteket csilapítja és bő váladékképződés esetén szembeötlő szárító hatást fejt ki. Kitűnő hatásának bizonyult továbbá szerintök a dermatol bőséges váladékkal járó bántalmaknál, nagy égett sebeknél, nedvező eczemánál, fekélyeknél, szem-fül- és orrbántalmaknál. Valószínűnek tartják ezenkívül hogy mind azon gyomor- és bélbántalmaknál, a melyeknél eddig a bismuthum subnitricum alkalmaztatott, a dermatol hasonló jó eredményt fog felmutatni, ha belsőleg adják. Glaeser dr. előadása ez év június végén kerülve kezemhez, főnököm dr. Brandt tanár úr engedelmével július hó elsején a helybeli sebészeti klinikán és sebészeti osztályon a kísérletezést azonnal megkezdtém.

Hogy következtetéseimet minél több esetben tett kísérlethől vonhassam le, járó betegeinknél és magángyakorlatomban kizárólag csak a dermatolt használtam.

A kísérletezésnél a scrupulositásig menő objektivitás volt jellemző, pessimismus és optimismus nélkül.

Kísérletezéseim közben a „Berl. klin. Wochenschrift“ 32. számában dr. Sackurtól egy közlemény jelent meg a dermatolról. E dolgozat rövid kivonatát közlöm az alábbiakban, még pedig azért, mi-

vel az én kísérleteim eredményei a dr. Sackuréival nem mindenben egyeznek meg. Dr. Sackur kísérleteinek consequentiáit körülbelöl 100 esetről vonja le. Tisztított, aseptikussá tett vágott, zúzott és szakított sebeknél az eredmény szerinte igen jó volt, különösen ha a dermatollal pörköt sikerült előidézni, mely alatt a hámosodás igen gyorsan és minden genyedés nélkül ment végbe. A sebeknél egyáltalában mindig feltűnő szárazságot észlelt, mit e szer kiváló felszívó képességének tulajdonít. Genyedő sebek és ürok, genyes kötőszöveti loboknál, tályogoknál stb. dermatol kezelés mellett a váladék tetemes csökkenését észlelte mindég. A carbolos és sublimatos kötések előidézte izzagot a dermatol csakhamar megszüntette. Makacs alszárfekélyek, melyek minden más orvoslásnak konokul ellentállottak, dermatol alatt csakhamar hámmal vonódtak be. Torpid jellegű fekélyeknél azonban a dermatol hatástalannak bizonyult, a miért is hangsúlyozza, hogy oly helyeken, hol izgatást kell előidézni, a dermatol csak előzetes izgató szerek használata után alkalmazható jó eredményyel.

A dermatol sáfránszinü, vizszívó, egészen szagtalan, a közönséges oldószerekben nem oldható, és így teljesen ártatlan igen finom por. Részint magát e port, részint belőle készült bacillusokat, kenőcsöt és 20% dermatolos gazét használtam kísérleteimmél. Eseteim száma 140-re rug.

Kezelés alá kerültek:

1. Sebek: egészen friss, asepticcussá tett sebek első sorban, azután pedig 2—3 napos sebek, melyek gondos desinfectió után szintén asepticcussá tétettek, végül pedig műtétéknél ejtett asepticus sebek.

2. Fekélyek: Különösen az alszárfekélyeknek különböző alakjai képezték e tekintetben a kísérlet tárgyát. Ugyancsak ide számíthatjuk az elhanyagolt vagy szétesésre hajló sebeket is, melyeknél a gyógyhajlam szintén igen csekély volt; továbbá pedig lágyfekélyeknél is tétettek kísérletek.

3. Tályogok; phlegmonek, furunculások (2 anthrax) nagy számban.

4. Laparotomiáknál az extraperitoniál kezelt csonk, herniák és castratió után keletkezett anyagiányok, ha gyors összeforradás nem jött létre, valamint trepanatiók után keletkezett sebűrok szintén dermatollal kezeltettek.

5. Cariesnél szintén megkíséreltetett a dermatol.

6. Büzös váladéku sebeknél.

Mielőtt kísérleteimből a következtetéseket levonnám, dr. Sackur tulságos jó indulattal irt közleményére volna még néhány megjegyzésem. — Dr. Sackur számítás alá veszi azon sebeket is, hol az előzetes egyesítés után prima intentio jött létre.

Nézetem szerint ily sebeket számításon kívül kell hagyni, vagy legalább is nem a dermatol jó hatásának tulajdonítani. Az asepticcussá tett zúzott-szakított sebeknél a gyógyfolyamat tényleg igen jól ment, ha dermatol bőséges használata után asepticus pörköt sikerült előidézni, mely alatt a hámbevonás igen gyorsan történt. Ha pörköt előidézni nem sikerült, csakhamar igen szép élénk piros sarjszövet képződött, mire a gyógyulás igen gyorsan következett be.

Én nem észleltem a sebek feltűnő szárazságát, a mit dr. Sackur a dermatol kiváló felszívó képességének tulajdonít, továbbá a váladék tetemes csökkenését, genyedő sebekben és ürökben, genyes kötőszöveti loboknál, tályogoknál. Carbol, sublimát, jodoform előidézte izzagot dermatollal nem kezelhettem, mivel az ily eczema osztályunkon a ritkaságok közé tartozik. Két esetem dermatol-kezelés alatt eddigelé javult. Hiszem, hogy kitartó kezelés mellett teljesen meg fog gyógyulni, támaszkodva azon tapasztalatomra, hogy a tiszta dermatol még az ilyen kóros bőrön sem okoz izgatást, gyógyulása azonban mindenesetre későbbben következik be, mint a szokott eljárásnál.

Dr. Sackurnak a fekélyekre vonatkozó tapasztalatait egészben véve helyben kell hagynom. Torpid jellegű, piszkos alszárfekélyek dermatol kezelés alatt nem változnak, ha azonban az illető fekélyek creolin, salicylsav, pokolkő stb. alkalmazása után megtisztultak és kevésbé genyednek, akkor az anyaghiányokon csakhamar igen szép, nagyszemcséjű, élénk piros sarjszövet képződik, mialatt a hámbevonás a szélekről igen élénken indul meg.

Igen érdekesek e tekintetben parallel kísérleteink jodoformmal, a midőn is hasonló viszonyok között levő két anyaghiány közül az egyiket jodoformmal a másikat pedig dermatollal orvosoltuk.

Ha a fekélyek alapja piszkos, elhalt szövetrészekkel fedett volt, akkor dermatol alatt a fekély nem változott; ha azonban a fekélyek megtisztultak, akkor a gyógyulás dermatol alatt épen olyan gyorsan, sőt néhány esetben még gyorsabban is következett be, mint jodoform alatt, Lágyfekélyeknél mind addig, a mig vagy önmagától vagy más szer alkalmazására meg nem tisztultak, gyógyhajlam szín-

tén nem mutatkozott, ha azonban a fekély alapja tisztulni kezdett, akkor a gyógyulás is gyorsan következett be. Ugyanezt mondhatjuk fekélyek után következett bubokról is, a hol a gyógyulás csak gondos kikanalazás után következett be.

A dermatol hasznavehetőségéről megtisztult, kevésbé genyedő alszárfekélyekre, leginkább tanuskodik az a felette érdekes esetünk, a melyben egy tenyéryi nagyságu anyaghiány felső felét dermatollal, alsó felét pedig jodoformmal kezeltük; A két fél sarjszövege igen eltérő egymástól; dermatollal kezelt része igen szép élénkpiros, nagyszemcséjü, alsó része jól kivehetően halványabb és kisebb szemcséjü. A két szerrel kezelt határ igen jól vehető ki. Hámbevonás mindkét felén egyforma lassúsággal történik, de a dermatol alatt képződöt hám erősebbnek látszik. E betegünknel végeztünk Thierschféle transplantációt; felső vérdúsabb részén az egyes átültetett bőr-részetek megmaradásához több a kilátás. E tekintetben biztató az az eset is, a melyben egy dermatoltól igen szépen megtisztult, nagy terjedelmü alszárfekélyen 10 drb átültetett bőr-részlet közül 9 tényleg megmaradt.

A tályogok és furunculusok igen gyorsan telnek ki szép nagyszemcséjü sarjszövettel, ha az elhalt szövetrészetek előzetesen kikanalaztattak. Hasonlót tapasztaltunk bacteologicus vizsgálattal bizonyított lépfenében szenvedett két betegünknel is, a kikenél hol a sokszoros bemetszések és égetések következtében támadt mély üreg igen gyorsan kitelt, az égetés okozta pörk leválasztása után. Genyes kötőszöveti loboknál mindaddig, míg a genyedés bő volt és az elhalt szövetrészetek le nem váltak, a dermatol hatástalannak bizonyult; ha azonban a sebtérlet egyszer megtisztult a gyógyulás igen rohamos volt.

Extraperitoneal kezelt csonkon, herniák, castratiók után, ha teljes prima nem jött létre, valamint trepanatiók után keletkezett sebűrökben csakhamar igen szép élénk piros sarjszövet jelentkezett gyors gyógyulással. Antituberculotikus hatása úgy látszik nincsen a dermatolnak, legalább azt mutatják eseteink, hol a caries dermatol kezelés alatt nem javult. Scrophuloderma szintén nem változott lényegesen. — Bűzös váladéku sebeknél a dermatol szagtalanító hatást nem fejtett ki.

Heinz, Liebrecht és Glaeser dr.-ok a dermatolt egyenesen anti-

septicumnak nevezik, a nélkül, hogy azt kellőleg indokolnák, vagy bacteriologicus kísérletekkel bebizonyították volna.

Dr. Sackur szintén antisepticumnak tartja a dermatolt, említve, hogy nem csak indifferens hintő por, hanem, hogy az oly tenyésztő kocsonyán, a melyhez dermatol kevertetett, a bacteriumok növése és szaporodása megakadályozódik. Részint ebből, részint pedig a dermatol azon tulajdonságából, hogy a vele kezelt sebek reactió és láz nélkül gyógyulnak, antisepticumnak nyilvánítja a szóban forgó szert.

O. Rosenthal értekezik először szakszerűen és behatóan a dermatol antibacteriologicus tulajdonságairól a berlini dermatologicus egyesület július hó 7-én tartott ülésén. Mivel a vizsgálat főcélja az, hogy a bacteriumok fejlődésére szükséges talajt és az által a kifejlődésre megkivántató anyagforgalmi terményeket hasznavehetetlenné tegye, igyekezete oda irányult, hogy kísérleteinél a szervezetbeliekhez hasonló föltételeket idézzen elő, mint a milyenek a test hőmérséke, a levegő kizárása, nedvesség oda jutása. A Petri-féle csészékben megkeményedett agarra 3 ültetést tett, melyek közzül az egyik dermatollal vastagon be volt hintve, a másik kevésbé, a harmadik pedig dermatol mentes volt. Kísérleteinél a staphylococc. pyog. alb., micrococc. tetrag; bacill. prodig; vibrio, cholera és typhus-bacillust használta.

A végeredmény az volt, hogy azon csészében, melyben az ültetés dermatollal vastag rétegben behintetett s így a levegő oda jutása megakadályoztatott, a bacteriumok kifejlődése teljesen kimaradt, az egy typhus-bacillus kivételével, mely ezen föltételek mellett is kifejlődött. Ezt azonban a typhus-bacillus azon tulajdonságából, hogy facultativ aërob, könnyen megmagyarázhatjuk. Ezen negativ eredmény a dermatol alkalmazásánál sebeknél irányadóul szolgálhat, hogy t. i. az a sebekre vastag rétegben hintendő, a mi a szervezetre káros hatással egyáltalában nincs, mivel oldhatatlansága miatt a szervezetbe fel nem szívódik s így mérgező hatást nem fejthet ki.

O. Rosenthal körülbelül 30 esetben alkalmazta a dermatolt és megegyezik dr. Sackur nézetével abban, hogy a dermatol állandó, nem mérges anyag, mely kiszáritó és a sarjadzást elősegítő tulajdonsággal bír.

Heveny és idült húgycsőkankó ellen szintén használta 2—5%-os emulsió alakjában. A befecskendés fájdalomtalan, kifolyás határozottan

csökken, 2 chronicus esetben állítólag gyógyulást ért el. — Végleges ítéletet eddigelé nem enged meg magának, de a felbátorító eredményre támaszkodva, további kísérletre ajánlja. — Nézete szerint a bőrgyógyászatban szintén becses szer lesz, legalább arra vallanak kísérleti eredményei, melyeket ekzemáknál és egy esetben a kezek és lábak dyshidrosisanál észlelt, a hol úgy a subjectiv, mint az objectiv tünetek gyorsan javultak.

Nálunk Bogár Kálmán dr., ált. kórtani tanársegéd foglalkozott a dermatol mikroba-ellenes hatása vizsgálatával. A vizsgálatok eredménye következőkben foglalható össze. Végleges eredményre még nem jutott, mert sok időt elpazarolt egy oldószer keresésével; e tárgygyal behatóbban fog ezentul is foglalkozni és a nyert eredményt annak idején majd közölni fogja. A dermatol, vizsgálata szerint, alkoholban, glicerinben sem hidegen, sem melegen nem oldódik; légenysav, kénsav, eczetsav, borkósav, sem vízben, sem alkoholos keverék nem oldják, úgy szintén a chloroform sem oldja; sósavval meg-savanyított vízben kis mennyiségben, sósavas alkoholban legjobban és maradék nélkül oldódik. A sósavas alkohol legjobban oldja a dermatolt akkor, ha hígított sósavat alkohollal egyenlő részben vegyítünk össze, a midőn is 1 kcm.-ben 0.35 grm. oldódik.

A bacteriumokra való hatásáról fenntartással eddig a következőt mondhatja. Vizsgálat alá került a staphylococcus pyogenes citreus és az anthrax.

Paralell kísérletek magával az oldószerrel is végeztettek

Az eredmény az volt, hogy agaron a staphyl. pyog. citr.-ból fejlődött tenyészet és pedig már az 1—5—12.5%-os oldattal 2—5 perczig, valamint a controll-folyadékkal ugyanannyi ideig kezelt se-lyemszálból is. Kocsonyán 2 nap alatt tenyészet fejlődött. Levesben nem.

Az anthraxból, különösen agaron fejlődött tenyészet. Eddigi vizsgálatok eredményeként felemlítheti azt, hogy a sósavas alkoholban feloldott dermatol a mikrobákra, szaporodásukra, életükre befolyással nincs.

A dermatol vérzés- és fájdalom-csillapító hatását nem tapasztaltuk. E szer ellen idioszinkrasiával bíró betegek kezelésünk alatt nem fordultak elé, a mi jodoformnál megessik.

Ezek után tapasztalatainkat a dermatol hatásáról a következőkben vonhatjuk össze :

1. a dermatol szagtalan, ártalmatlan és a gyógyfolyamatot siettető szer friss vagy aseptikussá tett sebeknél, továbbá oly sebeknél, ahol jó sarjszövet van ;
2. friss phlegmonosus loboknál, tályogoknál, búbóknál, furunkulusoknál a bő gennyedés megszűnte után az úrok kitelését és hámmal való bevonását kedvezően befolyásolja ;
3. tisztult alszárfekélyeknél az eredmény jó ;
4. nekroticus szövetrészeket, fedett anyaghiányok, torpid fekélyek dermatol alatt nem változnak ;
5. stipticus, analegeticus, antituberculosus, desodoráló hatása nincs.